

Energimyndigheten

Översyn av Energimyndighetens riksintresseanspråk

Slutredovisning av regeringsuppdrag
KN2024/00663

Förord

Regeringens uppdrag åt Energimyndigheten att göra en översyn av myndighetens riksintresseanspråk avrapporteras nu men översynen i sig är inte avslutad. Den pågår som en del i den löpande verksamheten och Energimyndigheten kommer framöver fatta beslut om nya riksintresseanspråk och upphäva de som är inaktuella. I den här rapporten redovisar vi hur översynen har sett ut under uppdragstiden och hur vi planerar översynen framåt.

De tre energipolitiska pelarna; försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet förutsätter en långsiktigt genomtänkt mark- och samhällsplanering. I detta sammanhang blir samspelet mellan energisystemets utveckling och den kommunala, regionala och nationella planeringen avgörande. När riksintresseanspråken beaktas i samhällsplaneringen förhindras åtgärder som försvårar framtida markbehov. I stället bibehålls funktionen av områden som är särskilt lämpliga för nationellt viktiga energianläggningar och dess infrastruktur.

Myndighetens genomgång av de inkomna synpunkterna från höstens samråd för vindkraft har varit värdefull och resulterat i nya perspektiv. En lärdom som vi tagit med oss är att det är svårt att nyttja riksintressesystemet som planeringsunderlag för den bredare utbyggnation av energisystemet som krävs för att vi ska nå ett fossilfritt energisystem.

Detta gäller särskilt för vindkraften där resultaten av vår analysmetod pekar på vissa specifika ytor men där det i praktiken går att projektera även utanför dessa. Vi avser därför att göra ett större omtag kring riksintresseanspråk för vindkraften. Detta är också något som har lyfts som en önskan av en mängd remissinstanser.

Vi tackar alla som bidragit med värdefulla synpunkter och perspektiv under arbetets gång. Vi värdesätter fortsatt dialog med relevanta myndigheter och aktörer och inhämtande av synpunkter i framtida samråd.

Caroline Asserup
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Inledning	6
1.1 Uppdraget	6
1.2 Energimyndighetens riksintressearbete.....	6
2 Genomförande av översynen	7
2.1 Sektorsbeskrivning inklusive kriterier	7
2.2 Vindkraft	8
2.3 Elnät	10
2.4 Drivmedelsdepåer och energihamnar.....	11
2.5 Värmekraft inklusive kärnkraft	13
2.6 Vattenkraft och pumpkraft	13
2.7 Solkraft	14
3 Nästa steg	15
3.1 Kommunikationsbehov	15
3.2 Revideringsbehov	15
3.3 Energiplanering	16
3.4 Tidplan	16

Sammanfattning

Utvecklingen av det svenska energisystemet kommer att behöva större arealer mark- och vattenområden. Det är nödvändigt för att uppnå ett fossilfritt energisystem. Energimyndighetens prioriteringar inom uppdraget grundar sig främst på att tillgodose de energiproduktions- eller distributionsslag som har störst behov av skydd från åtgärder som påtagligt försvårar nyttjandet av befintliga eller tillkomsten av nya anläggningar.

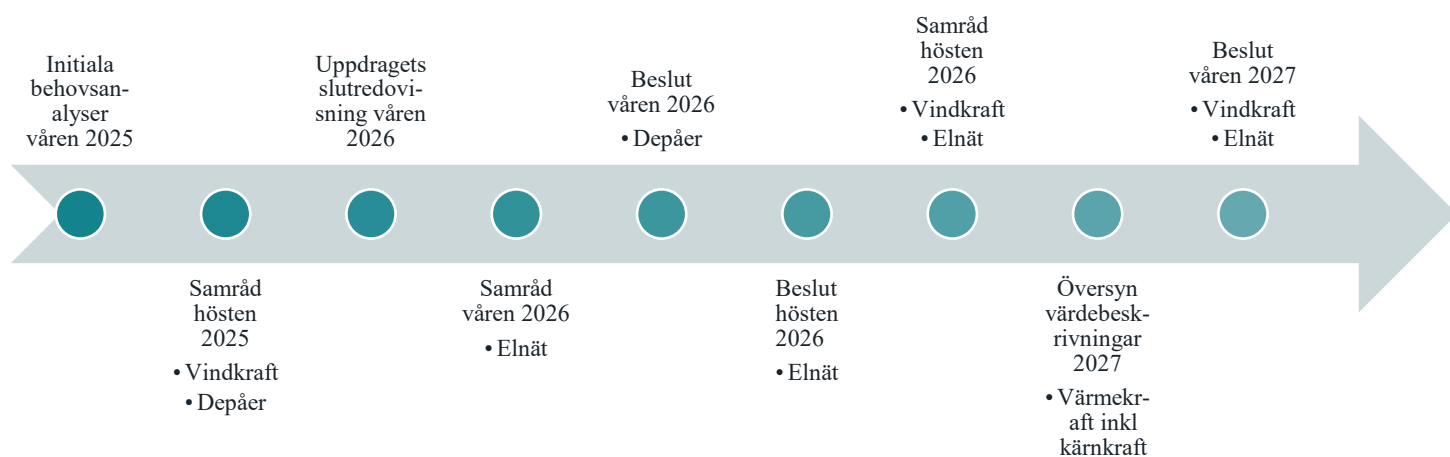
Det som också varit vår utgångspunkt i arbetet är Energimyndighetens långsiktiga scenarier eftersom de ger en indikation om vilka kraft- och distributionsslag som går mot en framtid med mest expansion utifrån vad som ger lägst systemkostnad. Vi har dessutom fört dialog med externa aktörer om vad som är relevant som riksintresseanspråk.

Under uppdragstiden har myndigheten därför börjat med att ta fram underlag för riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft samt drivmedelsdepåer och energihamnar. Myndigheten har därefter tagit in synpunkter på detta underlag genom samråd. I samrådet för vindkraft mottog vi cirka 700 yttranden, vilket var betydligt fler än förväntat. Samrådet väckte även stort intresse i media och bland privatpersoner. En mängd remissinstanser, däribland flera myndigheter, anser att vi bör göra större justeringar i metoden. Vår bedömning är att många av de inkomna synpunkterna är relevanta och vi kommer därför göra justeringar av kriterierna och analysmetoden. I och med ändringarna kommer vi att gå ut på nytt samråd och beslut om nya riksintresseanspråk kommer att fattas först efter det. Se Figur 1 för en översiktlig bild av myndighetens arbete under uppdraget samt det planerade arbetet de kommande åren.

För drivmedelsdepåer och energihamnar inkom cirka 90 yttranden. Ett arbete pågår nu tillsammans med Myndigheten för civilt försvar för att ta fram kartor över områdena. Under våren 2026 planerar myndigheten att påbörja arbetet med att färdigställa beslutsunderlag om riksintresseanspråk för drivmedelsdepåerna.

Parallellt har Energimyndigheten startat ett arbete att uppdatera riksintresseanspråken för elnät. En viktig del i det är att vi upprättat ett samarbete med Svenska kraftnät för att ta fram underlag till nya strategiska passager för utbyggnation av transmissionsnätet. En första del av detta underlag kommer att remitteras från den 19 mars till och med den 26 juni.

Energimyndigheten identifierar i dagsläget inget behov av riksintresseanspråk för solceller och vattenkraft. Däremot kommer vi att utreda behovet av riksintresseanspråk för pumpkraft efter redovisningen av det pågående uppdraget enligt Energimyndighetens regleringsbrev. Vad gäller värmekraft inklusive kärnkraft finns det befintliga anspråk idag som Energimyndigheten fortsättningsvis anser uppfyller kriterierna för riksintresseanspråk. Platserna för de utpekade områdena är fortsatt aktuella, däremot behöver vi göra en översyn av riksintresseanspråkens värdebeskrivningar. Även nya områden kan bli aktuella som riksintresseanspråk för värmekraft/kärnkraft framöver.

Figur 1 Energimyndighetens översiktliga tidplan under uppdraget och den preliminära planen framåt under de kommande åren.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Under våren 2024 fick Energimyndigheten i uppdrag att genomföra en kartläggning av Sveriges territorium och ekonomiska zon för att identifiera områden med potential för fossilfri energiproduktion och tillhörande energidistribution samt att se över sina riksintresseanspråk. Den första delen som handlade om att göra en kartläggning redovisade vi den 25 oktober 2024. I den här rapporten lämnar vi en slutredovisning av uppdragets andra del som handlar om att göra en översyn av Energimyndighetens riksintresseanspråk.

1.2 Energimyndighetens riksintressearbete

Som riksintressemyndighet ska Energimyndigheten göra bedömningen om att myndighetens utpekade riksintresseanspråk enligt 3 kap. miljöbalken är aktuella och uppdatera uppgifterna vid behov eller minst vart åttonde år. Regeringens uppdrag att göra en översyn har inneburit en intensifiering av det arbetet på myndigheten. I den här rapporten redovisar vi hur översynen genomförts under uppdragstiden och hur vi planerar att fortsätta översynen framåt.

1.2.1 Beslut om kriterier och riksintresseanspråk

Energimyndigheten ska enligt uppdraget aktualisera och redovisa de områden som bör pekas ut som riksintresse eller särskilt lämpliga områden. Energimyndigheten ska också redovisa vilka kriterier som tillämpats. I arbetet med att ta fram kriterier och områden har vi utgått från Boverkets vägledning¹. I enlighet med vägledningen har vi hållit ett samråd för bränsledepåer och energihamnar samt vindkraft under hösten 2025. I samband med redovisningen av uppdraget går vi även ut på ett samråd för elnät. I samrådsunderlagen för respektive samråd redovisar vi vilka anspråk och kriterier som vi föreslår. Samråden syftar till att myndigheten ska få in synpunkter på de anspråk och kriterier som vi föreslagit. De synpunkter som kom in under höstens samråd bearbetar vi just nu och vi har ännu inte tagit beslut om nya kriterier eller anspråk. Därför redovisar vi inte heller några slutliga kriterier eller anspråk i denna slutrapport.

1.2.2 Nationella specifikationer

Energimyndigheten har under uppdragstiden gjort förberedelser för att myndighetens riksintresseanspråk ska kunna publiceras digitalt enligt den kommande nationella specifikationen för datamängden Riksintresse. Under 2025 och 2026 har Energimyndigheten ingått avtal med Lantmäteriet för att följa arbetet med att ta fram specifikationen.

¹ Boverket, Vägledning för nationella myndigheters underlag, beslut och redovisning rörande anspråk på riksintressen i 3 kap. miljöbalken, 2017. [vagledning-for-riksintressemyndigheter.pdf](#)

2 Genomförande av översynen

Myndighetens ansats inom uppdraget har varit att börja översynen brett genom initiala behovsanalyser, för att sedan gå vidare där det finns störst behov av aktualisering. I avsnitten nedan beskrivs aktualiseringsprocessen för sektorsbeskrivningen och respektive energiproduktions- och energidistributionslag.

2.1 Sektorsbeskrivning inklusive kriterier

2.1.1 Utgångspunkt

Grunden för Energimyndighetens riksintresseanspråk är en aktuell sektorsbeskrivning. Sektorsbeskrivningen beskriver energisektorn och redovisar generella värden och kvaliteter som är av intresse att skydda eller utveckla. Den beskriver aktuella nationella och internationella mål för energi tillsammans med en bedömning av energisektorns framtida markanspråk. Utifrån dessa värden och mål tar myndigheten fram kriterier för riksintresseanspråken som redovisas i sektorsbeskrivningen. I Energimyndighetens arbete med att uppdatera sektorsbeskrivningen har kriterier för drivmedelsdepåer, landbaserad vindkraft samt havsbaserad vindkraft prioriterats. Det grundar sig på att vi bedömer att dessa har störst behov av skydd från åtgärder som påtagligt försvårar nyttjandet av befintliga eller tillkomsten av nya anläggningar samt att kriterierna för vindkraften bedömdes föråldrade.

Kriterium för att stärka totalförsvaret

Inom uppdraget har ett av myndighetens analyserade kriterier för riksintresseanspråk varit huruvida nyttjandet av området kan bidra till att stärka totalförsvaret. Detta innebär att riksintresseanspråket ska säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna genom ökad robusthet eller redundans. Utifrån de energi- och distributionslag där översynen av kriterierna har påbörjats bedömer Energimyndigheten att ett sådant kriterium är tillämpligt för drivmedelsdepåer och energihamnar samt för elnät.

2.1.2 Genomförande

I översynen har vi uppdaterat sektorsbeskrivning och kriterier för riksintresseanspråk för energiproduktion och energidistribution enligt Boverkets vägledning².

Myndighetens framtagande av kriterier för vindkraft utgick från att uppdatera befintliga kriterier till att bli bättre anpassade till dagens teknik. För drivmedelsdepåer och energihamnar som inte varit utpekade tidigare tog vi fram nya kriterier med utgångspunkt i de befintliga kriterierna för energidistribution.

² Boverket, Vägledning för nationella myndigheters underlag, beslut och redovisning rörande anspråk på riksintressen i 3 kap. miljöbalken, 2017. [vagledning-for-riksintressemyndigheter.pdf](https://www.boverket.se/om-boverket/publikationer/2017-01-17-vagledning-for-riksintressemyndigheter.pdf)

Den uppdaterade sektorsbeskrivningen var ute på samråd tillsammans med riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft samt depåer under perioden 25 september till 18 december 2025.

2.1.3 Pågående och fortsatt arbete

För närvarande sammanställer vi synpunkterna som inkommit i samrådet kring sektorsbeskrivningen och kriterierna. Energimyndigheten avser justera och komplettera sektorsbeskrivningen utifrån de synpunkter som inkommit med samrådet innan vi kan besluta om den.

Myndighetens arbete med att se över kriterierna för riksintresseanspråk för energidistribution pågår i samverkan med Svenska kraftnät givet deras uppdrag att förvalta och utveckla Sveriges transmissionsnät för el. Kriterier för riksintresseanspråk för värmekraft kommer att ingå i Energimyndighetens fortsatta översyn.

2.2 Vindkraft

2.2.1 Utgångspunkt

Ett av myndighetens primära fokusområden inom uppdraget har varit att göra en översyn av de områden på land- och i havet som är utpekade som Energimyndighetens riksintresseanspråk för vindbruk. I dag finns det 313 riksintresseområden för vindbruk, varav 284 områden på land och 29 till havs och i insjöar. Det totala anspråket utgör drygt 1,5 procent av Sveriges yta inklusive svenskt vatten. Den senaste större översynen gjordes 2013 och därför har vi prioriterat att uppdatera områdena och göra dem bättre anpassade för dagens och framtidens teknik.

2.2.2 Analysmetod

Landbaserad vindkraft

Metoden som myndigheten använde för att hitta nya riksintresseområden gick ut på att ta bort hindrande markanvändning och sedan välja ut områden som uppfyller kriterier som visar att området har god vindresurs, närhet till elnät och väg, samt uppfyller en viss storlek. Samtidigt satte vi upp ett mål om att ytan totalt sett skulle kunna uppfylla ett av Energimyndighetens långsiktiga scenarier, Internationell tillväxt, där vindkraften producerar 177 TWh till 2045.

Skillnaden i elpris mellan Sveriges fyra elprisområden visar att efterfrågan på mer elproduktion är olika stor i olika delar av landet. Det är dock inte möjligt att tillgodose en sådan differentierad efterfrågan med enhetliga nationella kriterier på grund av hur restriktioner från annan markanvändning skiljer sig åt i landet. En överhängande del av områdena hamnar i SE2. Med insikt om att detta är en nackdel valde vi att starta ett samråd för att få in synpunkter på hur arbetet med metod och kriterier bäst tas vidare.

Havsbaserad vindkraft

I arbetet med att ta fram riksintresseområden för havsbaserad vindkraft utgick Energimyndigheten från ett tidigare arbete där förslag på områden för energiutvinning

tagits fram till havsplanerna³. Av dessa valde vi de bästa områdena som utan överplanering kan bygga ut 120 TWh. De bästa områdena avgjordes utifrån en viktning av parametrarna djup, avstånd till havsplanernas inre gräns, samt vindtillgång. Områdena för den havsbaserade vindkraft gick med i samrådet för den landbaserade vindkraften.

2.2.3 Genomförande

Under våren och sommaren 2025 genomförde Energimyndigheten ett analysarbete för vindkraften och höll samråd mellan den 25 september och den 18 december. Samrådshandlingarna skickades ut till berörda myndigheter, branschorganisationer och landets alla länsstyrelser. Kommunerna fick information om att länsstyrelserna skulle involvera dem i arbetet att svara på remissen. Därtill skapades en sida på Energimyndighetens webbplats där samrådshandlingarna låg tillgängliga med information om hur yttranden kunde lämnas in. I och med detta öppnade Energimyndigheten upp för att ta emot yttranden från privatpersoner och andra organisationer även om de inte var den huvudsakliga målgruppen för samrådet. Energimyndigheten genomförde ett öppet webinarium den 23 oktober för att berätta om samrådsmaterialet. Vid tillfället gavs möjlighet att ställa frågor skriftligt via en chatt vilka besvarades under mötet eller skriftligen i efterhand. Under samrådet har det även funnits en särskild mejladress tillgänglig för frågor.

Samrådet blev uppmärksammat både av privatpersoner, organisationer och i media. Det visade sig genom många insändare och debattartiklar, ett stort antal deltagare på webinariet, många skriftliga frågor och en stor mängd (ca 700) inlämnade yttranden. För att hantera det stora intresset har vår hantering av samrådet tagit mer resurser i anspråk än vad som först beräknades. Det har gjort att vår översyn av andra kraftslag inte kommit lika långt fram som planerat.

2.2.4 Pågående och fortsatt arbete

Den stora mängd yttranden som kommit in tar tid att gå igenom, därför redovisar vi ingen samrådsredogörelse i denna redovisning av uppdraget. Det finns dock flera synpunkter som gör att vi redan nu gör bedömningen att riksintresseanspråken som föreslogs i samrådet inte kommer att antas i sin helhet. I stället avser vi att göra en revidering av riksintresseanspråken. En viktig synpunkt som ligger till grund för behovet av en revidering är att anspråket är för stort och att det inte är kritiskt att just dessa områden blir bebyggda med tanke på att det finns andra områden som också har potential. En annan vinkel av samma synpunkt är att metoden för genomförandet är omvänd och att områden inte bör pekas ut utifrån en målyta, utan att områdena ska pekas ut eftersom de har bedömts ha nationellt viktiga värden och kvaliteter. Bland synpunkterna har det även lyfts att det behövs en mer rättvis fördelning mellan kommuner, en större hänsyn till vissa andra intressen och justerade buffertavstånd. Energimyndigheten har för avsikt att ta med och överväga synpunkterna in i det fortsatta arbetet.

Energimyndigheten bedömer att det finns ett behov av att gå ut på ett nytt samråd i ett senare skede. I samband med att vi går ut på ett nytt samråd avser vi att bemöta de inkomna synpunkterna i en samrådsredogörelse för det första samrådet. I redogörelsen avser vi att redovisa synpunkter på en tematisk nivå och redogöra för vad som beaktats och vad som inte varit möjligt att ta hänsyn till. Till det nya samrådet

³ ER 2023:12, *Förslag på lämpliga energiutvinningsområden för havsplanerna*.

kommer även värdebeskrivningar till respektive område tas fram vilket har efterfrågats i många yttranden.

2.3 Elnät

2.3.1 Utgångspunkt

Energimyndighetens befintliga riksintresseanspråk för energidistribution består dels av anslutningsledningar från riksintresseanspråken för energiproduktion-värmekraft för Barsebäck, Forsmark, Oskarshamn, Ringhals, Malmö hamn, Stenungsund, Sternö-Stilleryd och Brofjorden till transmissionsnätet. Dels av kraftledningar och transformatorstationer för 220 kV och 400 kV i Örebro län och för 400 kV i Södermanlands län.

Svenska kraftnät har identifierat att det är svårt att hitta framkomliga sträckningar för nya kraftledningar som inte är i konflikt med andra intressen. Samtidigt finns stora behov av att förnya de äldre delarna av elnätet och öka överföringskapaciteten. Därför har Energimyndigheten tillsammans med Svenska kraftnät gjort en översyn kring behovet av nya riksintresseanspråk för energidistribution.

2.3.2 Analysmetod

Svenska kraftnäts regionala nätutvecklingsplaner visar var det finns behov av nybyggnationer av transmissionsnätledningar. Utifrån dessa har Svenska kraftnät identifierat områden och översiktligt bedömt med hjälp av multikriterieanalys om det finns svårframkomliga områden för nya luftledningar. Det befintliga transmissionsnätet är redan utpekad av Myndigheten för civilt försvar som riksintresseanspråk för totalförsvarets civila delar. Därför har vi bedömt att det måste finnas ett behov av en ny ledning som går i en ny sträckning för att ett område ska vara aktuell för analys. Data som används i analysen viktas utifrån intressets värde och känslighet kopplat till en luftledning. Svenska kraftnäts resultat ska på bästa sätt återspegla framkomlighet och motstånd där ett förslag på passage kan tas fram. Storleken på passagen och geografiska avgränsningar avgörs av omkringliggande intressen och antal ledningar som det finns behov av i respektive fall.

2.3.3 Genomförande

Energimyndigheten har under uppdraget inlett ett samarbete med Svenska kraftnät kring befintliga och nya riksintresseanspråk för energidistribution.

För nya riksintresseanspråk för energidistribution konstaterade myndigheterna att det finns områden med stort behov av nätutbyggnad men där framkomligheten är begränsad. Genom att identifiera strategiska passager för nya transmissionsnätledningar och peka ut dessa passager som riksintresse för energidistribution kan Svenska kraftnäts arbete med att hitta framkomliga sträckningar för nya ledningar underlättas. Energimyndigheten har bedömt att strategiska passager som pekas ut som riksintresseanspråk för energidistribution kan utgöra tillräckligt skydd från annan markanvändning och samtidigt ge ett relevant planeringsunderlag för att ta hänsyn till de passager som behövs för transmissionsnätets utveckling i samhällsplaneringen. Strategiska passager kommer tas fram genom underlag och förslag till riksintresseanspråk för energidistribution

från Svenska kraftnät till Energimyndigheten. Energimyndigheten fattar utifrån det beslut om riksintresseanspråk.

Energimyndigheten bedömer att ett anspråk inte är lämpligt för transmissionsnätet i enskilda län som riksintresseanspråk för energidistribution då värdet av dessa är som en del av hela transmissionsnätet. Dessutom är dessa ledningar och stationer inklusive områden för förnyelse och förstärkning utpekade av Myndigheten för civilt försvar som riksintresse för försvarets anläggningar, den civila delen, enligt 2-2a §§ förordningen om hushållning med mark- och vattenområden och 3 kap. 9 § miljöbalken. De befintliga riksintresseanspråken för energidistribution för kraftledningar och transformatorstationer i Södermanlands och Örebro län bör därför upphävas.

De befintliga riksintresseanspråken för energidistribution för anslutningsledningar från riksintresseanspråk energiproduktion – värmekraft till nästa transmissionsnätstation bedömer Energimyndigheten fortsatt är aktuella. De uppfyller de nya förslagen på kriterier och bör därför kvarstå.

2.3.4 Pågående och fortsatt arbete

Energimyndigheten planerar att gå ut på samråd med förslag på beslut om upphävande av de befintliga riksintresseanspråken för energidistribution i Södermanland och Örebro län under 2026.

Under våren 2026 planerar vi även samråda om kriterierna samt förslag på områden för riksintresseanspråk för energidistribution – elnät gällande strategiska passager för transmissionsnätet. Energimyndigheten och Svenska kraftnät kommer fortsatt samverka för tillkommande och uppdaterade riksintresseanspråk för energidistribution.

2.4 Drivmedelsdepåer och energihamnar

2.4.1 Utgångspunkt

Drivmedelsdepåerna är avgörande för att samhällets funktionalitet och resiliens kan upprätthållas vid störningar. I den ordinarie försörjnings- och leveranskedjan finns som en följd av just-in-time-systemet små lagringsbuffertar inbyggda. Det gör systemet känsligt även för kortare avbrott. En förlust av en depå ökar sårbarheten markant, då kapaciteten för beredskapslagring och möjligheterna till omlastning minskar.

2.4.2 Bedömning

Det finns idag en konkurrens mellan olika intressen gällande marken där vissa av depåerna idag är placerade. Flera kommuner har till exempel aviserat en önskan om att bygga bostäder på dessa platser. Energimyndigheten gjorde under 2024 en bedömning om att det finns en betydande risk för energiförsörjningen om drivmedelsdepåernas funktion begränsas. Med anledning av detta initierade Energimyndigheten ett arbete för att utreda riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar.

I Sverige finns totalt 21 större depåer för drivmedel och Energimyndigheten bedömer att varje depå utgör en del av hela depåsystemet och dess funktionalitet och är därmed av vikt för totalförsvaret. Drivmedelsdepåerna är ur totalförsvarsperspektiv avgörande för att säkerställa att såväl Försvarsmakten som de mest samhällskritiska funktionerna i civilsamhället har tillgång till drivmedel och bränsle vid kriser över hela hotskalan. Det är också ett kritisk led i lagring av drivmedel i Nato:s Fuel Supply Chain. Ett fungerande och robust depåsystem säkerställer att grundläggande och kritiska funktioner som transporter, blåljusverksamhet, elförsörjning inklusive reservkraft, samt militära insatser kan upprätthållas även då den ordinarie försörjningskedjan är utsatt för allvarliga störningar. Depåsystemet är därmed kritiskt för Sveriges motståndskraft och resiliens och för energisystemets robusthet.

Sveriges medlemskap i Nato innebär bland annat ett åtagande att följa alliansens Baseline Requirements om resilient energiförsörjning, vilket innefattar krav på medlemslandets förmåga att garantera bränsleförsörjningen även vid allvarliga samhällsstörningar, liksom ett åtagande om värdlandsstöd vilket innebär en försörjningsplikt för egna och allierade styrkor. Då Energimyndigheten bedömer att bränslelagringen är otillräcklig ur detta hänseende, har medlemskapet medfört ett behov av utbyggd och utökad lagring av drivmedel.

Energimyndigheten har under uppdraget haft en nära dialog med Myndigheten för civilt försvar och myndigheterna är överens om att ett riksintresseanspråk sannolikt inte räcker för att säkerställa tillgången till fungerande drivmedelsdepåer och förhindra en nedläggning på ett par platser. Även om ett riksintresseanspråk skulle stå sig i domstol så finns andra verktyg för kommuner att ta till för att hindra aktörer att använda marken, exempelvis genom att inte förlänga arrendavtal. För att bibehålla områdenas funktion och säkerställa driften kommer andra alternativ än utpekande som riksintresseanspråk därför också utredas vidare.

2.4.3 Genomförande

Under våren 2025 arbetade Energimyndigheten fram ett förslag på en ny sektorsbeskrivning, inklusive kriterier för riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar. Dessa kriterier har sin utgångspunkt i de befintliga kriterierna för energidistribution men har anpassats för depåernas särskilda egenskaper.

Mellan den 25 september och den 18 december 2025 var myndighetens förslag på ny sektorsbeskrivning med kriterier och en generell värdebeskrivning för depåsystemet ute på samråd. Samrådshandlingarna skickades ut till berörda myndigheter, branschorganisationer och samtliga länsstyrelser. Kommunerna fick information om att länsstyrelserna skulle involvera dem i arbetet att svara på remissen. På Energimyndighetens webbplats fanns samrådshandlingarna tillgängliga och information om hur yttranden skulle lämnas in. Myndigheten publicerade också en ny mejladress för frågehantering under samrådstiden. Energimyndigheten genomförde den 23 oktober ett öppet webinarium för att berätta om samrådsmaterialet. På webinariet fanns det möjlighet att ställa frågor skriftligt via en chatt, vilka besvarades muntligt under mötet eller skriftligen i efterhand på Energimyndighetens webbplats.

2.4.4 Pågående och fortsatt arbete

För närvarande pågår ett arbete tillsammans med Myndigheten för civilt försvar för att ta fram kartbilder över depåerna. Ambitionen är att ta fram kartbilder på en

detaljnivå som gör att de kan delas öppet. Dessutom tar Energimyndigheten fram värdebeskrivningar för respektive område som beskriver motivet till anspråket.

Myndighetens genomgång av de inkomna yttrandena visar att det finns ett brett stöd för vår bedömning att depåernas funktion är viktig för en trygg energiförsörjning. Kommunerna anser däremot att deras planer på att bygga bostäder där depåerna är placerade inte bör begränsas. Kommunerna söker lösningar som gör det möjligt att tillfredsställa både riksintresseanspråket och behovet av att kunna bygga nya bostäder. Energimyndigheten kommer att arbeta vidare med att bedöma om synpunkterna ska leda till ändringar av beslutsunderlaget för riksintresseanspråken.

Under våren 2026 planerar myndigheten att påbörja arbetet med att färdigställa beslutsunderlag om riksintresseanspråk för drivmedelsdepåerna.

2.5 Värmekraft inklusive kärnkraft

2.5.1 Utgångspunkt

Det finns idag åtta riksintresseanspråk för energiproduktion-värmekraft som Energimyndigheten beslutade om efter en revidering 2019. Dessa är Barsebäck, Brofjorden, Forsmark, Malmö hamn, Oskarshamn, Ringhals, Stenungsund och Sternö Stilleryd.

2.5.2 Pågående och fortsatt arbete

Just nu pågår inget översynsarbete med riksintresseanspråken för värmekraft på myndigheten. Då Energimyndigheten bedömer att den geografiska avgränsningen för de befintliga riksintresseanspråken fortfarande är aktuell eftersom den möjliggör utbyggnad på de befintliga utpekade platserna. Framöver behöver vi dock göra en översyn av befintliga kriterier och värdebeskrivningar, liksom se över behovet och möjligheten att peka ut nya områden. Att ta fram riksintresseområden för kärnkraft kräver mer lokala undersökningar än vad som kan göras i en nationell analys. Myndigheten kan komma att överväga riksintresseanspråk för kärnkraft i ett skede när det blir tydligare vilka områden som projektörer i praktiken anser är lämpliga.

2.6 Vattenkraft och pumpkraft

2.6.1 Utgångspunkt

I dagsläget har Energimyndigheten inga riksintresseanspråk för vattenkraftverk och pumpkraftverk. En viktig utgångspunkt i myndighetens prioritering av arbetet med översynen av riksintresseanspråken har varit att de ska vara av större nytta för energisystemet. I fallet för den svenska vattenkraften innebär dock realiteten att den redan är utbyggd i hög grad, ett riksintresseanspråk riskerar därför att bli en administrativ börda i stället för att ge praktisk nytta. En skillnad jämfört med situationen för värmekraften är att riksintresseanspråken för värmekraft är lokaliserade i södra Sverige där det finns ett stort behov av ny energi- och effekttillförsel och där de utpekade anspråken kan främja utvecklingen och utbyggnationen inom områdena.

Ytterligare en aspekt angående nyttan var att det i dialog med Havs- och vattenmyndigheten och Svenska kraftnät framkom att riksintresseanspråk för den

befintliga vattenkraften inte skulle påverka avvägningarna i prövningarna kring vattenkraftens nya moderna miljövillkor.

De senaste årens växande intresse för nybyggnation i Sverige är utgångspunkten när det gäller pumpkraft. Där det tidigare varit ett i det närmsta icke existerande intresse finns numera flertalet aktiva aktörer. Till skillnad från nyttan sett till befintlig vattenkraft anser myndigheten att riksintresseanspråk vara av nytta för att skydda mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för byggnation av nya pumpkraftverk.

2.6.2 Genomförande

Med hänsyn till de beskrivna utgångspunkterna har Energimyndigheten gjort avvägningen i uppdraget att inte arbeta vidare med att ta fram och peka ut riksintresseanspråk för den befintliga vattenkraften.

Inom tekniken pumpkraft har genomförandet främst fokuserat på bättre kännedom om hur olika aktörer ser på olika mark- och vattenförhållanden för att ett område ska vara intressant för ny pumpkraft.

2.6.3 Pågående och fortsatt arbete

Gällande den befintliga vattenkraften planerar myndigheten inget fortsatt arbete.

För pumpkraft kommer kartläggningen och resultatet av uppdrag 18 i Energimyndighetens regleringsbrev för år 2026 vara ett underlag för en framtida bedömning om huruvida det bör ske ett arbete för att ta fram och peka ut riksintresseanspråk. En sådan bedömning sker först efter uppdragets redovisning den 30 november 2026.

2.7 Solkraft

2.7.1 Utgångspunkt

Energimyndigheten har inga befintliga riksintresseanspråk för solkraft. En viktig utgångspunkt i myndighetens prioritering av arbetet med översynen har varit att vi bedömer att kraft- eller distributionsslaget kommer att accelerera och utgöra en större nytta för energisystemet. I myndighetens långsiktiga scenarier växer solkraften kraftigt jämfört med idag men kvarstår ändå som ett mindre kraftslag i elproduktionsmixen.

Energimyndigheten bedömer att det inte finns någon brist på mark- och taktytor med potential att bygga solkraft. Därför behöver solkraften inte heller något skydd från åtgärder som påtagligt försvårar nyttjandet av befintliga eller tillkomsten av nya anläggningar genom riksintresseanspråk.

2.7.2 Genomförande

Inom uppdraget har Energimyndigheten gjort avvägningen att inte arbeta vidare med att ta fram riksintresseanspråk för solkraft.

2.7.3 Pågående och fortsatt arbete

Myndigheten har inga planer på att utreda riksintresseanspråk för solkraft vidare.

3 Nästa steg

3.1 Kommunikationsbehov

Under höstens samråd för förslagen på riksintresseanspråk gällande vindkraft och drivmedelsdepåer blev det tydligt att det är utmanande att kommunicera kring samrådshandlingarna, men också kring riksintressesystemet i allmänhet. Flertalet missförstånd lyftes av både privatpersoner och organisationer. Missförstånden berörde främst riksintresseanspråkens rättsliga vikt och påverkan på kommunernas planmonopol. Till exempel har vi flera gånger stött på missförståndet att ett riksintresseanspråk skulle påverka bestämmelserna om kommunal tillstyrkan avseende tillstånd för vindkraft, i vardagligt språk kallat det kommunala vetot. Riksintresseanspråk och kommunal tillstyrkan är dock oberoende av varandra.

Det lyftes också att riksintresseanspråken skulle vara en form av accelerationsområde där tillståndsprövningen av miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken inte längre skulle vara tillämplig. Detta stämmer inte heller eftersom riksintresseanspråk handlar om att skydda områden med nationellt viktiga värden, medan accelerationsområden ska möjliggöra och påskynda utbyggnaden av förnybar energi. Det primära underlagsmaterialet valdes ofta bort och istället användes andra källor, vilket inneburit att missförstånd och felaktiga uppfattningar har spridits.

Utmaningen har förstärkts ytterligare när förenklade tolkningar eller felaktiga påståenden delats vidare på sociala plattformar och snabbt fått större spridning än det ursprungliga samrådsmaterialet. Konsekvensen blev att dialogen försköts från sakfrågan till att bemöta missuppfattningar, vilket försvårade möjligheterna till en konstruktiv och faktabaserad dialog. Det har också inneburit att mycket tid har behövt läggas på att bemöta och rätta felaktigheter som publicerats på olika lokaltidningars debattsidor.

I framtida arbete kommer vi att planera för den här typen av medial uppmärksamhet som kräver olika typer av kommunikationsinsatser och fler resurser internt. Vi konstaterar också att vi behöver bli ännu tydligare med att proaktivt förmedla riksintresseanspråkens betydelse i praktiken.

3.2 Revideringsbehov

I och med det stora intresset att lämna synpunkter i samrådet med cirka 700 inkomna yttranden för vindkraft och cirka 90 för depåerna har vi behövt avsätta mycket tid för att gå igenom dem och överväga justeringar. Att ta hand om de inkomna synpunkterna är en central del av ett transparent och lyhört arbete.

Synpunkterna bidrar ofta med nya perspektiv som kan komplettera den ursprungliga analysen och synliggöra det som annars riskerar att förbises. För att säkerställa en välgrundad och välavvägd slutprodukt krävs därför att alla inkomna yttranden granskas noggrant och värderas utifrån relevans och saklighet.

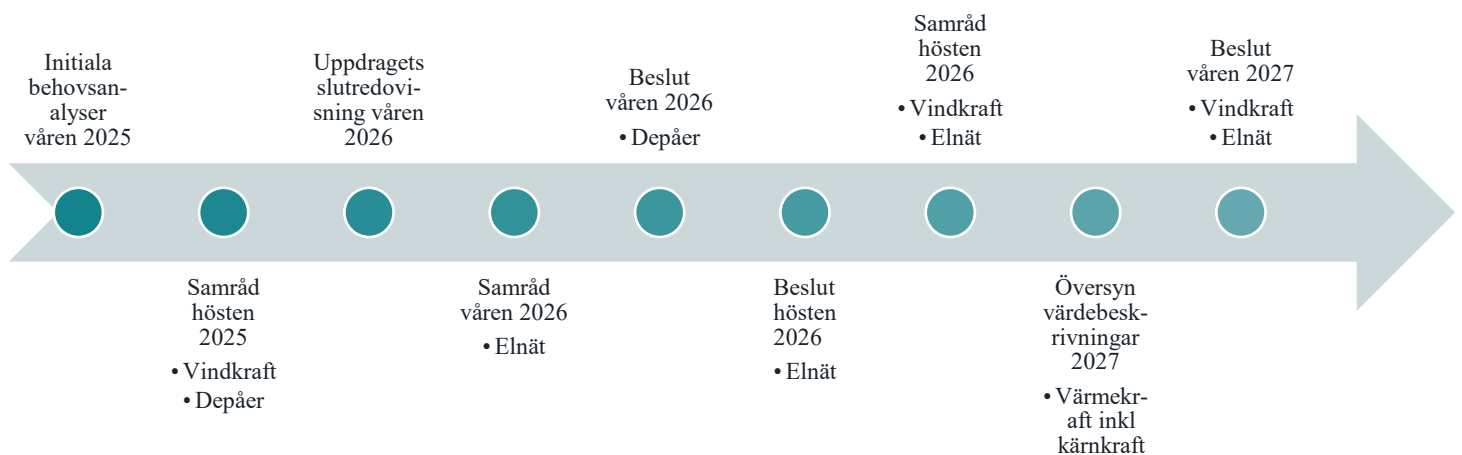
Vår ambition är att genom att hantera synpunkterna på ett systematiskt och sakligt sätt skapa bättre förutsättningar för ett slutligt beslut om nya riksintresseanspråk som uppfattas som relevant, transparent och väl förankrat.

3.3 Energiplanering

Energimyndigheten lägger nu mer resurser på att utveckla energiplaneringen runt om i Sveriges kommuner och regioner. Omställningen till ett fossilfritt energisystem kommer inte vara möjlig att genomföra utan att ta mark- och vattenområden i anspråk och det är viktigt att nyttja de mest lämpliga områdena. Riksintresseanspråk är ett av flera relevanta planeringsunderlag för ändamålet och ett löpande översynsarbete av myndigheten är viktigt för att säkerställa att de är aktuella.

3.4 Tidplan

I Figur 1 visas tidplanen för det genomförda uppdraget och den preliminära tidplanen för den fortsatta översynen. Under våren 2026 planerar myndigheten att påbörja arbetet med att färdigställa beslutsunderlag om riksintresseanspråk för drivmedelsdepåerna. Parallellt fortsätter sammanställning av synpunkter som kom in i den föregående höstens samråd för land- och havsbaserad vindkraft och vi uppdaterar analysen. För vindkraften och ytterligare elnätsområden planerar myndigheten för ett samråd under hösten 2026. Samma höst planerar myndigheten även att påbörja arbetet med att färdigställa beslutsunderlag om riksintresseanspråk för elnät som varit på samråd under våren. Därefter blir det aktuellt för myndigheten att göra en översyn av värdebeskrivningarna för värmekraft inklusive kärnkraft och identifiera om det finns behov och en möjlig metod för att peka ut nya områden för kärnkraft. Under våren 2027 planerar myndigheten att påbörja arbetet med att färdigställa beslutsunderlag om riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft och elnät.

Figur 1 Den översiktliga tidplanen under uppdraget och den preliminära planen framåt under de kommande åren.